

קה ע"ב

[א, ב] גמ' סאין - צ"ל קבין.

[ג] רש"י ד"ה רובא דבאגא רוב כו' - אבל הרמב"ם כתב רוב השדות של אותה העיר, וכניסתה הרא"ש רובא דבאגי.

אור אליהו

דאישתדוף רוב השדות באותה בקעה ששדה זו בתוכה. אבל הרמב"ם כתב, שמכת מדינה היינו דאישתדוף רוב השדות של אותה העיר ששדה זו בתוכה. וז"ל הרמב"ם (שכירות ח, ה) "השוכר או המקבל שדה מחבירו, ואכלה חגב או נשתדפה, אם אירע דבר זה לרוב השדות של אותה העיר מנכה לו מחכירו, הכל לפי ההפסד שארעו כו'" עכ"ל. ודברי הרמב"ם הם בגירסת הרא"ש (כאן סי' יד) שגרס בגמ' "רובא דבאגי" בלשון רבים, והיינו רוב הבקעות. ואם כן, על כרחך רוצה לומר דאישתדוף רוב שדות העיר, ולא בגירסת רש"י "רובא דבאגא" בלשון יחיד⁵¹⁹.

[א, ב] גמ' "אמר רבי יהודה מאי קצבה בכרי, אלא אם יש בו כדי נפילה. וכמה כדי נפילה, רבי אמי אמר רבי יוחנן ארבעה סאין לכור, רבי אמי דיליה אמר שמונת סאין לכור" הנה מה שכתוב בגמ' "סאין" הוא טעות סופר וצריך לומר קבין⁵¹⁸, "ארבעה קבין לכור כו' שמונת קבין לכור".

[ג] בגמ' "היכי דמי מכת מדינה, אמר רב יהודה כגון דאישתדוף רובא דבאגא". וכתב רש"י בד"ה רובא דבאגא וז"ל "רובא דבאגא - רוב הבקעה שזו בתוכה" עכ"ל. ומבואר מרש"י שמכת מדינה היינו

במסכת פאה (פ"ה, מ"א) נראה שהבין שרבינו כתב הגהה זו גם על דברי הגמ' בסמוך לגבי "כדי נפילה" דמסכת פאה (שם, ו"כדי נפילה" דפאה היינו כמה שיעור שנופל מהתבואה בשעת הקצירה, ואילו "כדי נפילה" דהכא, היינו כמות הזרעים שזורע, מלשון "עד שיזרע חטה ושעורה במפולת יד" וכמו שכתב הר"ש (שם) דאמרינן בסמוך לגבי לקט "וכמה כדי נפילה, כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר ואיתימא רבי יוחנן ארבעת קבין לכור", והיינו שהבין הזאת לפנינו בישראל שבדפוסים הישנים היה כתוב לגבי ה"כדי נפילה" בשני המקומות (פאה ובבא מציעא) "סאין" ורבינו הגיה דצריך לומר בשניהם "קבין" ע"ש. אכן לפנינו הגהת רבינו היא רק לגבי "כדי נפילה" דבבא מציעא ודו"ק.

519. וכן כתב המגיד משנה על הרמב"ם שם וז"ל "אם אירע דבר זה לרוב שדות העיר - בגמרא כגון דאשתדוף רובא דבאגא, ופירש"י ז"ל רוב הבקעה שזו בתוכה עכ"ל, וגירסת רבינו רובא דבאגי, והוא כולל כל בקעות העיר, וכן מצאתי בקצת נוסחי ההלכות" עכ"ל.

עוד כתב רבינו (שם על דברי הרמ"א בס"ק יא) וז"ל "מנכה כו' - עיין מה שכתבנו לעיל (ס"ק ח) דגם נימוקי יוסף (סא ע"א) והמ"מ (על הרמב"ם שכירות ח, ד) שהביאו את התוספתא (שהובא לעיל ס"ק י) סבירא להו כרא"ש, דגם כשאמר חוכר למחכיר אינו מנכה לו אלא אם כן א"ל בית השלחין זו, ולא אמרו (הג"י והמ"מ) שמוכח מהתוספתא הג"ל שכשאמר לו חוכר למחכיר הוי קפידא, אלא לעניין שהי"ב להעמיד לו מעיין (או אילן) אחר, אבל אינו מנכה לו מחכורו אלא אם כן עומד בתוכה וכנ"ל. ודברי הרב (הרמ"א) צ"ע מה מקורו (שהרי הג"י והמ"מ סבירא להו כהרא"ש), אלא שבטור בשם הרמ"ה כתב בדברי הרב, שבאמר לו חוכר למחכיר מנכה לו אף על פי שלא עומד בתוכה, ומכל מקום (אף שיש ראייה לרמ"א מדברי הרמ"ה) צ"ע על דברי הרמ"א מצד 'מכאן ולהבא', כמו שכתבנו לעיל (מה שכתב רבינו 'מכאן ולהבא' ע"י באריכות בדבריו לגבי שיטת הרמ"א ס"ק ז-ח) עכ"ל רבינו.

518. הנה בספר וזאת לפנינו בישראל (על התוי"ט)